

Valtiovarainvaliokunnalle

HE 99/2021 vp Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja HE 100/2021 vp Vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Valtiovarainvaliokunta on pyytänyt Rahoitusvakausvirastolta (RVV) lausuntoa otsikossa mainituista hallituksen esityksistä HE 99/2021 vp ja HE 100//2021 vp. RVV kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa seuraavan

RVV kannattaa kummankin käsiteltävänä olevan sopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista

Yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistaminen ja ylimatearaisten jalkikäteeseen kriisinratkaisurahastoon suoritettavien vakausmaksujen yhdistäminen on rahoitusvakauden kannalta toivottavaa. Yhteinen varautumisjärjestely kaksinkertaistaa kriisinratkaisun yhteydessä käytettävissä olevien varojen määrän. Lisääntynyt kapasiteetti parantaa merkittävästi yhteisen kriisinratkaisuneuvoston (Single Resolution Board, SRB) toimintaedellytyksiä erittäin haastavissa kriisinratkaisutilanteissa. Jo hyvin resursoitun yhteisen varautumisjärjestelyn olemassaolo itsessään lisää kriisinratkaisukehikon uskottavuutta ja vähentää todennäköisyyttä sen käyttämiselle, koska se kannustaa ongelmassa olevaa luottolaitosta ja sen sidosryhmiä hakemaan vapaaehtoisia järjestelyjä luottolaitoksen ongelmien ratkaisemiseksi. Käytössä olevan kapasiteetin kasvaminen ei myöskään tarkoita sitä, että kriisinratkaisurahaston varoja voitaisiin käyttää aiempaa kevyemmin perusteiden kriisinratkaisurahaston varojen käytön edellytykset pysyvät ennallaan.

Kriisinratkaisutoimien tehokkuuden varmistaminen on myös suomalaisten luottolaitosten ja yhteiskunnan kannalta tärkeää. Toisessa pankkiunionin maassa toimivan merkittävän luottolaitoksen kriisitilanteen pitkittyminen, tai pahimmassa tapauksessa kärjistyminen hallitsemattomaksi, johtaisi merkittäviin häiriöihin rahoitusmarkkinoilla ja reaalieloudessa Euroopassa laajemminkin. Tämä hankaloittaisi esimerkiksi suomalaisten luottolaitosten markkinaehtoista varainhankintaa ja vaikuttaisi haitallisesti Suomen avoimeen ja vientipainotteiseen talouteen.

Yhteisen varautumisjärjestelyn käyttö on erittäin epätodennäköistä. Riskienhallinta ja ongelmatilanteisiin varautuminen on pankkitoiminnan ytimessä. Pankkivalvonta on yhteisen valvontamekanismin myötä tehostunut ja yhdenmukaistunut. Kriisinratkaisukehikon myötä kriisinratkaisuviranomaiset laativat tiiviissä yhteistyössä luottolaitosten kanssa suunnitelmia siitä, mitä luottolaitoksen kaatumisen yhteydessä tehtäisiin ja miten kriisinratkaisua rahoitettaisiin.

Kriisintarkaisumekanismin pääperiaatteena on, että kriisintarkaisutilanteessa luottolaitoksen toiminnassa syntyneiden tappioiden kattaminen ja luottolaitoksen uudelleenpääomittaminen toteutetaan ensisijaisesti sen omistajien ja sijoittajien varoin. Tämä niin sanottu sijoittajanvastuu toteutetaan käyttämällä bail-in-välinettä. Bail-in-välineen käytön mahdollistamiseksi kriisintarkaisuviranomaiset asettavat luottolaitoksille vaateen omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärälle (minimum requirement for own funds and eligible liabilities, MREL). Näin alennetaan merkittävästi riskiä siitä, että yhden laitoksen kriisintarkaisun kustannukset tulisivat muun pankkisektorin maksettaviksi tai että luottolaitos pelastettaisiin julkisin varoin veronmaksajien kustannuksella.

Kriisintarkaisurahaston varojen käyttäminen yksittäisen luottolaitoksen kriisintarkaisun tukemiseen ei myöskään automaattisesti tarkoita sitä, että muilta luottolaitoksilta kerättäisiin korkeampia vakaussmaksuja rahaston käytön aiheuttaman vajeen kattamiseksi. Kriisintarkaisurahastosta maksettava tuki on pääsääntöisesti vastikkeellista. Useimmat kriisintarkaisurahaston tukimuodot ovat sellaisia, että kriisintarkaisurahasto saa tuen vastikkeeksi kriisinhallintoon asetetun laitoksen osakkeita, omaisuutta tai laitokseen kohdistuvan saatavan. Vastikkeena saadun omaisuuden realisointi ja laitokselta olevan saatavan kertyminen lähtökohtaisesti kattaa rahastolle laitoksen kriisintarkaisun tukemisesta aiheutuneen varojen vähenemisen, eikä tarvetta periä muilta luottolaitoksilta korkeampia vakaussmaksuja aina välttämättä synny.

Hallituksen esityksissä kuvattu vaikutusarvio perustuu tietoihin vuoden 2020 aikana yhteiseen kriisintarkaisurahastoon kerätyistä vakaussmaksuista. Vuonna 2021 suomalaisilta luottolaitoksilta kerättiin vakaussmaksuja yhteensä 270 miljoonaa euroa. Suomalaisilta luottolaitoksilta kerättävien vuotuisten ylimääräisten jälkikäteen suoritettavien vakaussmaksujen enimmäismäärä olisi tämän perusteella 810 miljoonaa euroa. Varautumisjärjestelystä nostettujen kolmessa vuodessa eraantuvien lainojen enimmäismäärä olisi siten 2,43 miljardia euroa.

Vuonna 2021 kaikilta pankkiunionin maissa toimivilta luottolaitoksilta kerättiin vakaussmaksuja yhteensä 10,4 miljardia euroa, jolloin varautumisjärjestelystä nostettujen kolmessa vuodessa eraantuvien lainojen enimmäismäärä olisi 93,6 miljardia euroa. Suomalaisen luottolaitosten osuus olisi siten 2,6 %.

Covid-19-kriisistä johtuen korvattavien talletusten määrä on kasvanut merkittävästi kaikissa pankkiunionin maissa. Kasvun odotetaan jatkuvan merkittävänä myös tulevina vuosina. Siten kriisintarkaisurahaston tavoitetaso tulee todennäköisesti nousemaan 73-78 miljardiin euroon.

Tuija Taos
ylijohtaja

Harri Hämäläinen
kriisintarkaisuasiantuntija